

Odgojno-obrazovni rad odgojitelja u uvjetima dobno mješovite skupine

Dobno mješovite skupine u predškolskim ustanovama predstavljaju specifičan odgojno-obrazovni kontekst koji zahtijeva poseban pristup odgojitelja. U takvim skupinama djeca različite dobi uče i razvijaju se zajedno, što donosi brojne izazove, ali i prednosti. U međusobnim socijalnim interakcijama djeca razmjenjuju svoje ideje, stavove i znanja te zajednički izgrađuju nova znanja. Slunjski (2008.) navodi kako posebnu ulogu i vrijednost u razvoju djeteta imaju dobno mješovite grupe jer oblici druženja u takvim grupama utječu na razvoj različitih socijalnih umijeća djece. Također djeca koja imaju problema u odnosima s vršnjacima često ostvaruju dobre kontakte s mlađom ili starijom djecom.

Specifičnosti rada u dobno mješovitim skupinama

Dobno mješovite skupine uključuju djecu različite kronološke dobi, što znači da se njihove potrebe, sposobnosti i interesi razlikuju. Prema Vukasović (2008), takve skupine omogućuju starijoj djeci da razvijaju osjećaj odgovornosti i socijalne kompetencije kroz interakciju s mlađima, dok mlađa djeca imaju priliku učiti po modelu starijih vršnjaka.

Odgojitelj u ovakvim skupinama mora primjenjivati diferencirane metode poučavanja i prilagođene strategije kako bi zadovoljio individualne potrebe svakog djeteta. Kako navodi Slunjski (2006), kvalitetan odgojno-obrazovni rad u mješovitim skupinama temelji se na fleksibilnom planiranju aktivnosti, suradničkom učenju i primjeni razvojno primjerenih metoda rada.

Miljak (2009.) pak uspoređuje dobno mješovite skupine sa obiteljskim okruženjem te obiteljskim zajednicama. U obiteljskim zajednicama, odnosno prema Miljak (2009.), u dobno mješovitim skupinama, svatko se brine o svakome na prirodan način, u njima nema ni premalo ni previše brige o svakom pojedincu, nego upravo onoliko koliko je potrebno. Mnoga se važna socijalna umijeća lakše steknu i prakticiraju u kontekstu grupa s djecom mješovitih dobi (Katz i sur., 2005.). Također, isti autori napominju, interakcija s mlađom djecom jedan je od najdjelotvornijih načina da se djeci pomogne da emocionalno sazriju.

Miljak (2009.) u svojoj knjizi „Življene djece u vrtiću“ piše kako se u dobno mješovitim skupinama na prirodan način uči o svemu, tj. zajedničkim životom djeca uče socioemocionalna umijeća, duhovna, ali i spoznajna. Svatko od članova tih skupina bira aktivnosti koje mu odgovaraju i njemu pripadaju. Tako su u njima djeca prirodno i ravnopravno uključena u život. Također navodi i da je grupiranje djece prirodan način, te je sličan onom životnom i od njega mogu svi imati koristi. U knjizi „ Življenje djece u vrtiću“ stoji kako će starija djeca utvrđujući, ponavljajući i vježbajući svoja znanja i umijeća učiti sudjelujući i čineći s drugom djecom, možda ne jednako kompetentnom. U takvim skupinama će mlađa djeca imati uzor i motivacijski čimbenik da određeni zadatak savladaju. Takve su grupe prema Miljak (2009.) pravo mjesto za prirodno učenje i u njima se prirodno uči i živi demokracija i dječja prava.

Katz i McClellan (2005.) daju informaciju o tome da postoji nekoliko socijalnih prednosti ovog pristupa, a to su jači osjećaj zajedništva među djecom, odgojiteljima i

roditeljima, postiže se socijalni i emocionalni kontinuitet odnosa, a postoji i više prigoda za prevladavanje sramežljivosti. Intelektualni i socijalni razvoj ubrzani su u grupama djece mješovite dobi.

Uloga odgojitelja u dobno mješovitoj skupini

Odgojitelj u mješovitoj skupini preuzima različite uloge – od organizatora aktivnosti do promatrača i podrške individualnom razvoju djeteta. Odgojitelj mora stvoriti povoljne uvjete u kojima će se moći odvijati interakcija djece mješovite dobi, ali i iste dobi. Sukladno mišljenju Malaguzzija (1998), okruženje u kojem djeca zajedno istražuju i sudjeluju u aktivnostima treba biti bogato poticajima koji omogućuju razvoj autonomije i kreativnosti.

Jedna od ključnih metoda koju odgojitelji koriste jest projektno učenje, koje omogućuje svakom djetetu da sudjeluje na razini svojih mogućnosti. Osim toga, igra kao primarna aktivnost djece predškolske dobi služi kao sredstvo za socijalizaciju, emocionalni razvoj i stjecanje novih znanja (Marjanović, 2010).

Prednosti i izazovi rada u dobno mješovitim skupinama

Jedna od glavnih prednosti dobno mješovitih skupina jest poticanje suradnje i empatije među djecom. Prema istraživanju Jurić (2015), starija djeca u takvim skupinama često preuzimaju ulogu pomagača, što jača njihovo samopouzdanje i razvija osjećaj odgovornosti.

Međutim, rad u ovakvim uvjetima donosi i određene izazove, kao što su potreba za individualizacijom aktivnosti i prilagodba kurikuluma različitim razvojnim razinama djece. Kako bi se osigurala kvalitetna provedba odgojno-obrazovnog rada, odgojitelji trebaju koristiti kombinaciju strukturiranih i slobodnih aktivnosti, omogućujući svakom djetetu priliku za učenje u skladu s vlastitim tempom razvoja (Slunjski, 2018).

Strategije za uspješan rad u dobno mješovitim skupinama

Kako bi rad u mješovitim skupinama bio učinkovit, odgojitelji trebaju primjenjivati različite strategije. Prema istraživanju Petrović (2020), neke od najučinkovitijih strategija uključuju:

- **Individualizirani pristup** – prilagođavanje aktivnosti prema sposobnostima i interesima svakog djeteta.
- **Mentorski sustav** – starija djeca pomažu mlađima u savladavanju zadataka, čime se razvija međusobno učenje.
- **Korištenje multisenzornih metoda** – omogućavanje različitih oblika učenja kroz igru, glazbu, pokret i umjetnost.
- **Suradnja s roditeljima** – uključivanje roditelja u aktivnosti, što doprinosi jačanju odnosa i kontinuiteta između kuće i vrtića.

Odgojno-obrazovni rad u dobno mješovitim skupinama zahtijeva poseban pristup koji podrazumijeva fleksibilnost, kreativnost i sposobnost prilagodbe odgojitelja. Primjenom razvojno primjerenih metoda i osiguravanjem poticajnog okruženja, odgojitelji mogu omogućiti svakom djetetu optimalne uvjete za učenje i razvoj. Unatoč izazovima, ovakav oblik rada može pružiti brojne prednosti, osobito u razvoju socijalnih i emocionalnih kompetencija djece.

Literatura

- Jurić, M. (2015). *Suradničko učenje u dobno mješovitim skupinama*. Zagreb: Edukacijski fakultet.
- Katz i McClellan (2005.) *Poticanje razvoja socijalne kompetencije*. Zagreb: Educa
- Malaguzzi, L. (1998). *The Hundred Languages of Children: The Reggio Emilia Approach*. Westport: Ablex Publishing.
- Marjanović, M. (2010). *Igra kao temelj učenja u ranom djetinjstvu*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci.
- Slunjski, E. (2006). *Razvojno primjeren kurikulum u predškolskim ustanovama*. Zagreb: Školska knjiga.
- Slunjski, E. (2018). *Kvaliteta ranog i predškolskog odgoja*. Zagreb: Element.
- Vukasović, A. (2008). *Pedagogija predškolskog odgoja*. Zagreb: Naklada Slap.